

**INFORMACJA O SYTUACJI BANKÓW
W I KWARTALE 2012 R.**

**URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
WARSZAWA, 2012**

OPRACOWANIE:
ANDRZEJ KOTOWICZ
PRZY WSPÓŁPRACY DEPARTAMENTU BANKOWOŚCI KOMERCYJNEJ I SPECJALISTYCZNEJ
ORAZ INSTYTUCJI PŁATNICZYCH
URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO

Materiał stanowi syntezę raportu opracowanego dla KNF
i przyjętego przez KNF na 163 posiedzeniu w dniu 11/09/2012

SPIS TREŚCI

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski	4
1 POZYCJA KAPITAŁOWA	5
2 POZYCJA PŁYNNOŚCIOWA.....	6
3 WYNIKI FINANSOWE.....	7
4 GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU	9
5 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	13
6 STRUKTURA WALUTOWA I TERMINÓW PŁATNOŚCI BILANSU	15
7 JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO	16

Najważniejsze spostrzeżenia i wnioski

Sytuacja sektora bankowego w I kwartale 2012 r. pozostawała stabilna. W szczególności:

- baza kapitałowa uległa dalszemu wzmocnieniu;
- sytuacja w zakresie płynności była dobra;
- większość banków odnotowała poprawę wyników finansowych;
- jakość portfela kredytowego była względnie stabilna, choć w obszarze kredytów mieszkaniowych oraz kredytów dla przedsiębiorstw i drobnych przedsiębiorców odnotowano pewne pogorszenie jakości. Z drugiej strony jakość kredytów konsumpcyjnych wykazała oznaki pewnej poprawy;
- poziom finansowania zagranicznego pozostaje względnie stabilny, choć odnotowano zmniejszenie jego stanu na skutek umocnienia złotego oraz zmiany struktury finansowania w niektórych bankach.

Aktywność sektora mierzona tempem wzrostu sumy bilansowej, zatrudnienia i sieci sprzedaży **była umiarkowana**:

- poziom zatrudnienia i sieci sprzedaży oraz główne parametry struktury sektora bankowego pozostały względnie stabilne, aczkolwiek uwagę zwraca wzrost udziału inwestorów krajowych w aktywach sektora;
- tempo wzrostu akcji kredytowej było umiarkowane (nominalny spadek portfela kredytowego wynikał z umocnienia złotego), przy czym odnotowano dalsze zmniejszenie tempa wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych, podczas gdy dynamika akcji kredytowej dla przedsiębiorstw była relatywnie wysoka;
- poziom bazy depozytowej był względnie stabilny, aczkolwiek odnotowano sezonowy spadek depozytów przedsiębiorstw.

W niektórych obszarach obserwowane są niekorzystne zjawiska, które mogą negatywnie wpływać na funkcjonowanie banków w kolejnych okresach, a w szczególności:

- pogorszenie sytuacji w otoczeniu zewnętrznym banków;
- niekorzystna struktura portfela kredytów mieszkaniowych oraz narastający problem z terminową obsługą tych kredytów;
- zbyt wysoki udział aktywów walutowych w niektórych bankach oraz niedopasowanie walutowe struktury aktywów i pasywów;
- nadmierne uzależnienie długoterminowej akcji kredytowej od depozytów krótkoterminowych;
- ograniczona efektywność funkcjonowania rynku międzybankowego.

Niektóre z tych zjawisk są niezależne od banków, ale większość wynika z modelu działalności biznesowej i powinna ulec zasadniczej zmianie.

Wzrost ryzyka w otoczeniu zewnętrznym banków wynika z kryzysu zadłużeniowego niektórych krajów strefy euro, pogorszenia perspektyw wzrostu globalnej gospodarki (zwłaszcza krajów strefy euro) oraz pogorszenia nastrojów na rynkach finansowych i klimatu inwestycyjnego. Dodatkowo, na rynku krajowym spodziewane jest zacieśnienie polityki fiskalnej mające na celu wyjście Polski z procedury nadmiernego deficytu. W konsekwencji, pomimo umiarkowanego tempa wzrostu polskiej gospodarki, w kolejnych okresach oczekiwane jest jego zmniejszenie (według prognoz NBP tempo wzrostu polskiej gospodarki zmniejszy się do 3,0% w 2012 r. oraz 2,3% w 2013 r.). W związku z tym, **banki muszą liczyć się z okresowymi zaburzeniami na rynkach finansowych oraz pogorszeniem sytuacji finansowej części klientów**, co będzie wywierało negatywną presję na wyniki finansowe banków. Nie można też wykluczyć ograniczenia wsparcia ze strony podmiotów macierzystej grupy kapitałowej oraz przenoszenia ryzyka reputacji.

Mając na uwadze powyższe, **niezbędne jest, aby banki** stale monitorowały potencjalne zagrożenia oraz **kontynuowały działania zmierzające do zapewnienia odpowiedniego bufora płynności, wzmocnienia pozycji kapitałowej oraz pozyskania stabilnych, długoterminowych źródeł finansowania.**

1 POZYCJA KAPITAŁOWA

Bieżąca sytuacja w zakresie bazy kapitałowej jest dobra:

- wzrost funduszy własnych
- wzrost współczynnika wypłacalności i współczynnika Tier 1

Pomimo dobrej sytuacji bieżącej rekomendowane jest dalsze wzmacnianie bazy kapitałowej, co wynika z poziomu ryzyka zakumulowanego w bilansach banków oraz trudnych uwarunkowań zewnętrznych

Adekwatność kapitałowa

	Wartość bilansowa (mld zł)			Zmiana			
	03/11	12/11	03/12	do 12/2011		do 03/2011	
				mld zł	%	mld zł	%
Fundusze własne dla wyliczenia CAR	102,9	110,7	119,2	8,5	7,7%	16,3	15,8%
Całkowity wymóg kapitałowy	59,3	67,6	67,2	-0,4	-0,6%	7,9	13,4%
- ryzyko kredytowe	51,7	59,7	59,1	-0,6	-1,1%	7,4	14,3%
- ryzyko operacyjne	6,4	6,4	6,8	0,4	6,2%	0,3	5,4%
- pozostałe ryzyka	1,2	1,5	1,4	-0,1	-7,7%	0,2	17,9%
Nadwyżka/niedobór funduszy własnych	43,6	43,0	52,0	8,9	20,7%	8,4	19,2%
Współczynnik wypłacalności	13,9%	13,1%	14,2%				
Współczynnik Tier 1	12,5%	11,7%	12,7%				

W I kwartale 2012 r. odnotowano **wzrost funduszy własnych** (o 8,5 mld zł, tj. o 7,7%). Wszystkie banki komercyjne spełniały wymóg minimalnych funduszy własnych. W przypadku banków spółdzielczych, tylko 1 bank nie spełniał wymogu minimalnych funduszy własnych, ale skala niedoboru była niska.

Wartość całkowitego wymogu kapitałowego nieznacznie się obniżyła (o 0,4 mld zł), co wynikało głównie ze spadku wymogu z tytułu ryzyka kredytowego (o 0,6 mld zł) na skutek umocnienia złotego, skutkującego spadkiem wartości złotej kredytów walutowych (tym samym spadkiem wymogu kapitałowego). Wartość wymogu z tytułu ryzyka operacyjnego wzrosła (o 0,4 mld zł), a wymogów z tytułu pozostałych rodzajów ryzyka obniżyła (o 0,1 mld zł).

Konsekwencją wzrostu funduszy własnych połączonego ze spadkiem całkowitego wymogu kapitałowego był wzrost **nadwyżki funduszy własnych nad całkowitym wymogiem kapitałowym** (do 52,0 mld zł).

Współczynnik wypłacalności w sektorze bankowym **wzrósł do 14,2%** (z 13,1% na koniec ub. r.), przy czym wszystkie banki posiadały współczynnik na poziomie przekraczającym ustawowe minimum (8%). Odnotowano też wzrost współczynnika **Tier 1 do 12,7%** (z 11,7%). O dobrej pozycji kapitałowej pośrednio świadczy też niewielka liczba banków posiadających współczynnik wypłacalności na poziomie niższym niż 12% (11 komercyjnych i 123 spółdzielcze) oraz wskaźniku Tier 1 niższym od 9% (4 komercyjne i 20 spółdzielczych).

W II kwartale należy oczekiwać zmniejszenia współczynnika wypłacalności, co ma związek z podwyższeniem od 30 czerwca 2012 r. wagi ryzyka dla kredytów walutowych (z 75% do 100%).

Pomimo dobrej sytuacji bieżącej **rekomendowane jest dalsze wzmacnianie bazy kapitałowej**. Wynika to z poziomu ryzyka zakumulowanego w bilansach banków, jak też trudnych uwarunkowań zewnętrznych, które mogą wywoływać zaburzenia w funkcjonowaniu rynków finansowych oraz wpływać na pogorszenie sytuacji finansowej części klientów banków.

2 POZYCJA PŁYNNOŚCIOWA

Bieżąca sytuacja w zakresie płynności jest dobra:

- dodatnia luka płynności krótkoterminowej
- stabilny współczynnik płynności krótkoterminowej
- stabilna relacja kredyty/depozyty

Wybrane miary płynności

	Wartość bilansowa (mld zł)			Zmiana			
	03/11	12/11	03/12	do 12/2011		do 03/2011	
				mld zł	%	mld zł	%
Podstawowa rezerwa płynności	310,5	294,0	277,7	-16,3	-5,5%	-32,7	-10,5%
Uzupełniająca rezerwa płynności	143,5	148,5	136,9	-11,7	-7,9%	-6,7	-4,6%
Środki obce niestabilne	314,8	302,3	278,1	-24,2	-8,0%	-36,7	-11,7%
Luka płynności krótkoterminowej	126,3	127,0	123,0	-4,0	-3,2%	-3,3	-2,6%
Współczynnik płynności krótkoterminowej	1,44	1,46	1,49				
Środki obce stabilne	802,8	889,0	880,1	-8,9	-1,0%	77,3	9,6%
Kredyty dla sektora niefinansowego	671,7	764,3	757,3	-7,0	-0,9%	85,6	12,7%
Depozyty sektora niefinansowego	619,8	698,6	686,3	-12,3	-1,8%	66,6	10,7%
Nadwyżka/niedobór depozytów	-52,0	-65,7	-71,0	-5,3	8,0%	-19,0	36,7%
Relacja kredyty/depozyty	108,4%	109,4%	110,3%				

Przestrzeganie zapisów uchwały KNF nr 386/2008 było zadowalające. Liczba naruszeń uchwały była niewielka i generalnie dotyczyła podmiotów mających marginalne znaczenie w skali systemu (na koniec marca br. tylko 1 bank spółdzielczy naruszył zapisy uchwały).

W I kwartale br. odnotowano zmniejszenie podstawowej rezerwy płynności (o 16,3 mld zł, tj. o 5,5%) oraz uzupełniającej rezerwy płynności (o 11,7 mld zł, tj. o 7,9%). Jednak z drugiej strony odnotowano zmniejszenie środków obcych niestabilnych (o 24,2 mld zł, tj. o 8,0%). W konsekwencji **dodatnia luka płynności krótkoterminowej pozostała na poziomie zbliżonym do końca ub.r.** (zmniejszenie z 140,3 mld zł do 136,5 mld zł), a zarazem nastąpił minimalny wzrost współczynnika płynności krótkoterminowej (z 1,46 do 1,49).

Relacja kredytów do depozytów dla sektora niefinansowego, pośrednio określająca skalę zapotrzebowania na środki z rynku finansowego **pozostaje stabilna** (wzrost z 109,4% na koniec 2011 r. do 110,3% na koniec marca 2012 r. głównie na skutek sezonowego spadku depozytów przedsiębiorstw).

Głównym utrudnieniem w zarządzaniu płynnością jest spadek wzajemnego zaufania pomiędzy uczestnikami rynku finansowego **oraz pojawiające się okresowo zaburzenia** w funkcjonowaniu rynków finansowych. W szczególności, utrzymuje się niekorzystna sytuacja na krajowym rynku międzybankowym, który charakteryzuje ograniczona efektywność działania (niskie obroty, marginalny udział transakcji o dłuższych terminach zapadalności niż 1 dzień, niskie wzajemne limity kredytowe), choć biorąc pod uwagę bieżącą sytuację polskiego sektora bankowego nie ma żadnych uzasadnionych przyczyn, aby rynek funkcjonował w ograniczonym zakresie. Dlatego konieczna jest odbudowa wzajemnego zaufania, do czego przyczyniłoby się m.in. zwiększenie wzajemnych limitów.

Mając na uwadze te trudne uwarunkowania, **niezbędne są dalsze działania zmierzające do wzrostu stabilności źródeł finansowania** oraz opracowanie strategii, które będą uwzględniać trudne uwarunkowania zewnętrzne.

3 WYNIKI FINANSOWE

Nieznaczna poprawa wyników finansowych:

- wzrost wyniku netto
- stabilizacja ujemnego salda odpisów i rezerw
- stabilizacja miar efektywności działania

ale w kolejnych okresach należy liczyć się ze wzrostem negatywnej presji na wyniki banków, co ma związek z oczekiwanym spowolnieniem tempa wzrostu gospodarki

Wybrane elementy rachunku wyników i efektywności działania

	Wartość (mln zł)		03/2012	Zmiana do 03/2011	
	03/2010	03/2011		mln zł	%
Rachunek wyników					
1/ Wynik działalności bankowej	12 611	13 730	14 861	1 131	8,2%
- wynik z tytułu odsetek	7 216	8 175	9 071	896	11,0%
- wynik z tytułu opłat i prowizji	3 360	3 443	3 543	100	2,9%
- saldo pozostałych pozycji	2 035	2 112	2 247	135	6,4%
2/ Koszty działania	6 032	6 390	7 011	621	9,7%
3/ Amortyzacja	643	623	649	27	4,3%
4/ Saldo odpisów i rezerw (wielkość ujemna), w tym:	2 959	2 114	2 171	57	2,7%
- gospodarstwa domowe	2 519	1 720	1 299	-421	-24,5%
- kredyty konsumpcyjne	1 909	1 157	715	-442	-38,2%
- kredyty mieszkaniowe	174	258	335	77	29,8%
- przedsiębiorstwa	197	41	517	476	1163,9%
5/ Wynik finansowy netto	2 473	3 783	4 217	434	11,5%
Efektywność działania:					
ROA - Wynik netto / średnie aktywa	0,93	1,29	1,29		
ROE - Wynik netto / średnie fund. podstawowe	9,04	12,88	12,08		
C/I - Koszty / dochody	52,75	50,61	50,69		

W I kwartale br. odnotowano wzrost zysku netto sektora bankowego w stosunku do analogicznego okresu ub.r. o 434 mln zł, tj. o **11,5%**, przy czym:

- **poprawa wyników nastąpiła w 478 podmiotach skupiających 84,4% aktywów** sektora;
- **wynik banków spółdzielczych wzrósł** (z 235 mln zł do 308 mln zł, tj. o 31,3%), przy czym 439 banków spółdzielczych odnotowało poprawę wyników (skupiały one 76,7% aktywów tej grupy banków), a w pozostałych doszło do ich pogorszenia;
- **1 bank komercyjny, 8 oddziałów instytucji kredytowych i 1 bank spółdzielczy wykazały stratę netto** w łącznej wysokości **209 mln zł**, a ich łączny udział w aktywach sektora wynosił 2,2%.

Główną przyczyną poprawy wyników był wzrost wyniku odsetkowego (o 1 131 mln zł, tj. o **11,0%**).

Wzrost przychodów odsetkowych (o 3 139 mln zł, tj. o 21,0%) wynikał ze zwiększenia wolumenu kredytów oraz wzrostu stóp procentowych. Zwraca przy tym uwagę duży wzrost przychodów z tytułu należności od sektora finansowego (o 41,6%) oraz z tytułu kredytów mieszkaniowych (o 35,8%) i kredytów dla przedsiębiorstw (o 33,0%), a zarazem stagnacja przychodów z tytułu kredytów konsumpcyjnych (-0,7%).

Wzrost kosztów odsetkowych (o 2 243 mln zł, tj. o 33,1%) wynikał z dużego wzrostu kosztów odsetkowych płaconych na rzecz sektora przedsiębiorstw (41,3%), gospodarstw domowych (37,6%) oraz sektora finansowego (33,1%).

Pozostałe pozycje miały niewielki wpływ na poprawę wyników banków. Zwraca przy tym uwagę niskie tempo wzrostu wyniku z tytułu opłat i prowizji (2,9%), co należy wiązać m.in. ze słabnącym tempem wzrostu akcji kredytowej dla gospodarstw domowych, słabą koniunkturą na rynku kapitałowym oraz ograniczonymi możliwościami dalszego wzrostu opłat z tytułu usług bankowych.

Tempo wzrostu kosztów uległo pewnemu przyspieszeniu (9,7%).

Ujemne saldo odpisów i rezerw uległo stabilizacji (w I kwartale 2012 r. wyniosło 2 171 mln zł wobec 2 114 mln zł w I kwartale 2011 r.). Zwraca przy tym uwagę **dalszy spadek ujemnego salda z tytułu odpisów na kredyty konsumpcyjne** (z 1 157 mln zł w I kwartale 2011 r. do 715 mln zł w I kwartale 2012 r.), a z drugiej strony dalszy wzrost odpisów z tytułu kredytów mieszkaniowych (z 258 mln zł do 335 mln zł) oraz **silny wzrost odpisów z tytułu kredytów dla sektora przedsiębiorstw** (z 41 mln zł do 517 mln zł).

Pomimo wzrostu wyniku finansowego **miary efektywności działania pozostały na poziomie zbliżonym do 2011 r.** (C/I minimalnie wzrósł z 50,6% w I kwartale 2011 r. do 50,7% w I kwartale 2012 r., ROA pozostało stabilne i wyniosło 1,3%, a ROE uległo obniżeniu z 12,9% do 12,1% co wynikało ze znacznego wzrostu kapitałów).

W związku z oczekiwanym zmniejszeniem tempa wzrostu gospodarki, mogącym skutkować m.in. pogorszeniem sytuacji finansowej części kredytobiorców, jak też zmniejszeniem popytu na kredyt i produkty bankowe **w kolejnych okresach należy liczyć się ze wzrostem negatywnej presji na wyniki finansowe banków** (plany finansowe banków na 2012 r. wskazują na stabilizację wyników na poziomie z 2011 r., przy czym w jednej trzeciej banków oczekiwany jest spadek zysków).

4 GŁÓWNE KIERUNKI ROZWOJU

Umiarkowany poziom aktywności sektora:

- poziom zatrudnienia, sieć sprzedaży oraz struktura sektora bez większych zmian
- umiarkowane tempo wzrostu akcji kredytowej (nominalny spadek akcji kredytowej na skutek umocnienia złotego)
 - obniżenie dynamiki kredytów dla gospodarstw domowych (zmniejszenie stanu kredytów konsumpcyjnych, zmniejszenie tempa wzrostu kredytów mieszkaniowych, tempo wzrostu pozostałych kredytów względnie stabilne)
 - utrzymanie relatywnie wysokiej dynamiki kredytów dla przedsiębiorstw
- nieznaczny wzrost najpłynniejszych aktywów

Oczekiwane w kolejnych okresach zmniejszenie tempa wzrostu gospodarki może mieć negatywny wpływ na rozwój banków, a zwłaszcza akcji kredytowej (spadek popytu i podaży)

Aktywność sektora mierzona tempem wzrostu sumy bilansowej, zatrudnienia i sieci sprzedaży **była umiarkowana**.

Suma bilansowa sektora bankowego **wzrosła** w I kwartale 2012 r. o 8,1 mld zł (z 1 294,7 mld zł na koniec 2011 r. do 1 302,8 mld zł na koniec marca 2012 r.), tj. **o 0,6%** (rok/rok o **8,8%**). Niski przyrost wynikał z umocnienia złotego względem walut głównych, co spowodowało zmniejszenie wyrażonej w złotych wartości portfela kredytów walutowych. Po wyeliminowaniu wpływu zmiany kursów walut względem złotego¹ wzrost sumy bilansowej wyniósłby około 28,6 mld zł, tj. około **2,2%** (rok/rok około 6,5%).

Struktura sektora nie uległa istotnym zmianom:

- na koniec marca 2012 r. działalność operacyjną prowadziło 47 banków komercyjnych, 19 oddziałów instytucji kredytowych oraz 573 banki spółdzielcze (w stosunku do końca 2011 r. nastąpiło zmniejszenie liczby banków spółdzielczych o 1);
- **zatrudnienie i sieć sprzedaży utrzymały się na poziomie z końca ub.r.** (176,6 tys. osób; 13,9 tys. placówek);
- poziom koncentracji pozostał stabilny (udział 5-ciu największych banków w aktywach, kredytach i depozytach sektora niefinansowego wynosił odpowiednio: 44,2%, 39,2%, 45,1%);
- odnotowano **wzrost udziału inwestorów krajowych** w aktywach sektora z 35,0% do 36,4% (suma bilansowa banków kontrolowanych przez inwestorów krajowych wzrosła z 453,3 mld zł na koniec ub.r. do 474,6 mld zł na koniec marca br., a banków kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych obniżyła się z 746,6 mld zł do 736,2 mld zł).

¹ Do ustalenia **tempa wzrostu skorygowanego o zmiany kursów walut** przyjęto ich poziom z końca marca 2012 r., przy czym ze względu na ograniczenia systemu sprawozdawczego, prezentowane w materiale dane należy traktować jako szacunki.

Portfel kredytowy

	Wartość bilansowa brutto (mld zł)			Zmiana nominalna				Zmiana skorygowana o zmiany kursów walut			
	03/11	12/11	03/12	do 12/2011		do 03/2011		do 12/2011		do 03/2011	
				mld zł	%	mld zł	%	mld zł	%	mld zł	%
Kredyty ogółem	796,6	911,3	906,1	-5,2	-0,6%	109,5	13,7%	11,6	1,3%	86,3	10,5%
1/ Sektor finansowy	26,7	25,8	28,4	2,6	10,2%	1,7	6,3%	3,0	11,7%	1,5	5,6%
2/ Sektor niefinansowy	706,4	800,7	794,4	-6,3	-0,8%	88,0	12,5%	9,4	1,2%	65,4	9,0%
3/ Sektor budżetowy	63,4	84,8	83,2	-1,6	-1,8%	19,8	31,2%	-0,7	-0,8%	19,4	30,5%
Gospodarstwa domowe	477,2	532,0	523,8	-8,2	-1,5%	46,6	9,8%	2,9	0,6%	26,9	5,4%
1/ Kredyty mieszkaniowe	269,8	318,8	312,7	-6,1	-1,9%	42,9	15,9%	4,0	1,3%	24,6	8,6%
- złotowe	103,2	120,9	125,0	4,1	3,4%	21,8	21,1%	4,1	3,4%	21,8	21,1%
- walutowe	166,6	197,8	187,7	-10,2	-5,1%	21,1	12,6%	0,0	0,0%	2,8	1,5%
2/ Konsumpcyjne	130,9	130,3	127,3	-3,0	-2,3%	-3,6	-2,7%	-2,5	-1,9%	-4,5	-3,4%
3/ Pozostałe	76,5	82,9	83,8	0,9	1,1%	7,3	9,6%	1,3	1,6%	6,7	8,7%
Przedsiębiorstwa	225,8	264,5	266,3	1,7	0,7%	40,4	17,9%	6,3	2,4%	37,6	16,4%
1/ Operacyjne	95,5	105,4	110,1	4,7	4,4%	14,6	15,3%				
2/ Inwestycyjne	66,5	84,0	83,4	-0,6	-0,8%	16,9	25,4%				
3/ Nieruchomości	44,1	48,3	47,4	-0,8	-1,8%	3,4	7,6%				
4/ Pozostałe należności	19,9	26,9	25,4	-1,5	-5,4%	5,6	28,0%				

Wartość kredytów ogółem (według wartości bilansowej brutto) **zmniejszyła się** w I kwartale 2012 r. o 5,2 mld zł, tj. o 0,6% (rok/rok wzrost o 13,7%). Wynikało to jednak z umocnienia złotego względem walut głównych. **Po wyeliminowaniu wpływu zmiany kursów walut odnotowano wzrost** kredytów o około **11,6 mld zł**, tj. o około **1,3%**, a roczne tempo wzrostu (10,5%) było zbliżone do tego, jakie występowało w ostatnich miesiącach ub.r. Zwraca przy tym uwagę dalsze **obniżenie rocznej dynamiki akcji kredytowej dla gospodarstw domowych, a jednocześnie utrzymanie relatywnie wysokiej dynamiki kredytów dla sektora przedsiębiorstw.**

Wartość portfela kredytów dla gospodarstw domowych zmniejszyła się o 8,2 mld zł, tj. o 1,5% (rok/rok wzrost o 9,8%), **ale po uwzględnieniu wpływu zmian kursów walut odnotowano nieznaczny przyrost** kredytów (o około 2,9 mld zł, tj. o około 0,6%). Zwraca przy tym uwagę **zmniejszenie tempa wzrostu kredytów mieszkaniowych oraz dalszy spadek portfela kredytów konsumpcyjnych.** W konsekwencji doszło do obniżenia rocznego tempa wzrostu kredytów dla gospodarstw domowych (skorygowanego o zmiany kursów walut), które w końcu I kwartału br. wynosiło nieco ponad 5% (szczyt dynamiki wystąpił w połowie 2007 r., po czym systematycznie ona spadała, a od początku 2010 r. roczne tempo wzrostu nie przekraczało już 10%).

Konsekwencją umocnienia złotego a zarazem zmniejszenia dynamiki akcji kredytowej było **zmniejszenie wartości portfela kredytów mieszkaniowych** o 6,1 mld zł, tj. o 1,9% (rok/rok wzrost o 15,9%), **przy czym po wyeliminowaniu wpływu zmiany kursów walut odnotowano wzrost** wartości tych kredytów o około 4,0 mld zł, tj. o około 1,3% (rok/rok o około 10,5%).

Kontynuowany był pozytywny trend dominacji kredytów złotych w strukturze nowo udzielanych kredytów. W połączeniu z umocnieniem złotego spowodowało to wzrost udziału kredytów złotych w strukturze kredytów mieszkaniowych do 40,0% (z 37,9% na koniec 2011 r.). Według danych UKNF, w I kwartale br. banki udzieliły 46,0 tys. kredytów o łącznej wartości 9,3 mld zł, przy czym kredyty walutowe stanowiły około 12% ogólnej liczby kredytów oraz 21% ich ogólnej wartości. **Jednak około 20% udział kredytów walutowych w wartości sprzedaży nowych kredytów jest nadal zbyt wysoki** i niesie ze sobą szereg rodzajów ryzyka zarówno dla banków, ich klientów, jak i całej gospodarki, które wielokrotnie wskazywane już były przez UKNF.

Za niekorzystne należy też uznać utrzymujący się wysoki udział w sprzedaży kredytów o LTV przekraczającym 80% (ponad 50% sprzedaży), nadmierne wydłużanie okresu kredytowania (kredyty na okres 25 lat i dłuższe stanowiły około 70% nowo udzielonych kredytów) oraz dalszy wzrost średniej kwoty nowo udzielanych kredytów walutowych (średnia wartość kredytów walutowych wynosiła 354,5 tys. zł i była niemal dwukrotnie wyższa niż kredytów złotych, w przypadku których wynosiła 181,0 tys. zł).

Obserwowane w ostatnich miesiącach **obniżenie tempa wzrostu** (skorygowanego o zmiany kursów) **kredytów mieszkaniowych** (w grudniu ub.r. po raz pierwszy spadło poniżej 10%) wynika z zaostrzenia polityki kredytowej w niektórych bankach, zmian w Programie „Rodzina na swoim” (obniżenia tzw. współczynników przeliczeniowych) oraz wstrzymania części popytu na skutek wzrostu obaw o przyszłą sytuację materialną. W 2012 r. czynnikiem wpływającym na ograniczenie dynamiki akcji kredytowej jest też pełne wejście w życie zapisów Rekomendacji S. Istotną barierą rozwoju są też wysokie ceny nieruchomości, które w latach 2005-2007 silnie wzrosły na skutek szybkiego rozwoju kredytów mieszkaniowych (zwłaszcza kredytów walutowych, o wysokich LTV i długich okresach spłaty) przy braku odpowiedniej podaży i konkurencji. Z jednej strony ograniczyło to dostęp mieszkań dla przeciętnych gospodarstw domowych, a z drugiej doprowadziło do wstrzymania popytu ze strony części gospodarstw znajdujących się w dobrej sytuacji materialnej, ale nie akceptujących obecnych poziomów cen i oczekujących ich dalszego spadku².

Wartość portfela kredytów konsumpcyjnych zmniejszyła się o 3,0 mld zł tj. o **2,3%** (rok/rok o 2,7%), a po wyeliminowaniu wpływu zmian kursowych o około 2,5 mld zł, tj. o 1,9% (rok/rok o 3,4%).

Obserwowany w ostatnich okresach **spadek dynamiki kredytów konsumpcyjnych przede wszystkim należy wiązać z procesem samoregulacji ze strony banków**, do jakiego doszło na skutek silnego pogorszenia jakości kredytów konsumpcyjnych w latach 2009-2010 i związanej z tym konieczności tworzenia wysokich odpisów (największy spadek obserwowany jest w bankach, które w minionych okresach prowadziły agresywną strategię działania w obszarze consumer finance, co w ostatecznym rozrachunku doprowadziło do konieczności tworzenia wysokich odpisów, które wywierały negatywną presję na ich wyniki finansowe, a w niektórych przypadkach doprowadziły do wystąpienia strat). Nie można abstrahować też od tego, że **na skutek globalnego kryzysu finansowego, doszło do pewnej zmiany postaw banków i gospodarstw domowych**, co oddziałuje w kierunku ograniczenia podaży i popytu (ujemna dynamika kredytów konsumpcyjnych obserwowana jest również w wielu krajach UE). Czynnikiem ograniczającym niewątpliwie było też **uchwalenie Rekomendacji T**. Należy jednak zaznaczyć, że pomimo jej uchwalenia, w części banków odnotowywany jest wzrost akcji kredytowej. Ponadto, część banków przyjęła rekomendację pozytywnie, wskazując że ograniczyła ona negatywną presję konkurencji. Ograniczająco na wzrost kredytów konsumpcyjnych oddziałuje również stopniowy **wzrost konkurencji ze strony instytucji niebankowych**. **Za niewłaściwą należy jednak uznać sytuację, w której banki lub ich podmioty dominujące prowadzą lub zamierzają podjąć tego rodzaju działalność** (prowadzi to do przenoszenia ryzyka kredytowego w inne miejsce tej samej grupy kapitałowej, wzrostu ryzyka zgodności i reputacji, zmniejszenia przejrzystości działania, jak też wywiera negatywną presję konkurencyjną).

Z drugiej strony, **biorąc pod uwagę krótkoterminowy charakter kredytów konsumpcyjnych można rozważyć złączenie niektórych zapisów rekomendacji**.

Wartość pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych (głównie operacyjnych i inwestycyjnych dla drobnych przedsiębiorstw) **zwiększyła się** o 0,9 mld zł, tj. o 1,1% (rok/rok wzrost o 9,6%), a po uwzględnieniu wpływu zmian kursów walut o około 1,3 mld zł, tj. o około 1,6% (rok/rok o około 8,7%).

Wartość kredytów dla sektora przedsiębiorstw zwiększyła się o 1,7 mld zł, tj. o 0,7% (rok/rok o 17,9%), a po uwzględnieniu wpływu zmian kursów walut o około 6,3 mld zł, tj. o około 2,4% (rok/rok o 16,4%). Oznacza to, że w I kwartale 2012 r. kontynuowana była tendencja, jaka pojawiła się w 2011 r. kiedy to wzrost kredytów dla przedsiębiorstw przewyższył wzrost kredytów dla gospodarstw domowych.

² Według danych NBP w I kwartale 2012 r. przeciętna cena transakcyjna 1 m kw. mieszkania w Warszawie (największy rynek) na rynku pierwotnym wynosiła 7,0 tys. zł i była o 13,3% niższa niż w I kwartale 2011 r. oraz o 19,1% niższa niż w szczycie hossy (na rynku wtórnym odpowiednio: 7,6 tys. zł; -4,0%; -16,8%). Jednocześnie deweloperzy nadal realizowali na tym rynku wysokie marże – przeciętny zysk dewelopera w I kwartale 2012 r. wynosił około 2,6 tys. zł na 1 metrze, podczas gdy u prognozy boomu zysk ten wynosił około 1,1 tys. zł.

Zwraca przy tym uwagę korzystna struktura produktowa przyrostu, tj. **wzrost kredytów operacyjnych i inwestycyjnych** (te drugie w ujęciu nominalnym minimalnie spadły, ale wynikało to z umocnienia złotego), co powinno pozytywnie wpływać na podtrzymanie tempa wzrostu gospodarki w kolejnych okresach. Kredyty te w odróżnieniu od kredytów konsumpcyjnych i mieszkaniowych finansują działalność produkcyjną i inwestycyjną, przyczyniając się bezpośrednio do zwiększenia tempa wzrostu gospodarki.

W ujęciu branżowym dominują kredyty udzielone przedsiębiorstwom przetwórstwa przemysłowego (26,6%), handlu (19,8%), obsługi rynku nieruchomości (17,8%) oraz przedsiębiorstwom budowlanym (13,0%), na które przypadało ponad 75% ogółu kredytów udzielonych sektorowi przedsiębiorstw.

Wartość kredytów dla sektora budżetowego nieznacznie się zmniejszyła (głównie za sprawą likwidacji zadłużenia funduszy ubezpieczeń społecznych). Należy jednak mieć na uwadze, że w ostatnich latach istotny przyrost kredytów dla sektora budżetowego następował w II połowie roku.

Głównym zagrożeniem dla rozwoju akcji kredytowej w kolejnych okresach **jest pogorszenie klimatu inwestycyjnego, pogorszenie koniunktury u głównych partnerów handlowych Polski, oczekiwane ograniczenie inwestycji publicznych i osłabienie tempa wzrostu polskiej gospodarki**. Może to prowadzić do ograniczenia popytu na kredyt ze strony przedsiębiorstw i gospodarstw domowych, jak też bardziej selektywnej jego podaży przez banki.

Wybrane aktywa płynne

	Wartość bilansowa (mld zł)			Zmiana			
	03/11	12/11	03/12	do 12/2011		do 03/2011	
				mld zł	%	mld zł	%
Ogółem	380,2	355,5	365,9	10,5	3,0%	-14,2	-3,7%
1/ Kasa, NBP	39,7	40,3	40,7	0,5	1,2%	1,1	2,7%
2/ Należności od banków	77,2	71,8	74,7	2,9	4,0%	-2,5	-3,2%
- rezydent	51,8	41,3	55,2	13,8	33,5%	3,4	6,5%
- nierezydent	25,4	30,5	19,5	-11,0	-36,0%	-5,9	-23,2%
3/ Instrumenty dłużne i kapitałowe	263,3	243,4	250,5	7,2	2,9%	-12,8	-4,9%
- banki centralne	97,0	93,3	88,1	-5,2	-5,6%	-8,9	-9,2%
- papiery skarbowe	153,5	130,8	142,3	11,5	8,8%	-11,3	-7,3%

Łączna wartość **najpłynniejszych aktywów**³ wyniosła na koniec marca br. 365,9 mld zł i była o 3,0% wyższa niż na koniec ub.r. W połączeniu z niską dynamiką nominalną innych pozycji, spowodowało to **wzrost udziału tych środków w sumie bilansowej** (z 27,5% na koniec ub.r. **do 28,1%** na koniec marca br.).

W strukturze tych aktywów odnotowano wzrost portfela instrumentów dłużnych (o 2,9%), należności od banków⁴ (o 4,0%) oraz środków w NBP i kasach (o 1,2%).

³ Zdefiniowanych tutaj, jako suma środków zgromadzonych w kasach, bankach centralnych, należności od banków oraz portfela instrumentów dłużnych i kapitałowych.

⁴ Znaczną część należności od banków (33,8%) stanowiły lokaty banków spółdzielczych złożone w bankach zrzeszających.

5 ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Struktura finansowania działalności względnie stabilna:

- nieznaczny wzrost depozytów gospodarstw domowych
- okresowy spadek depozytów przedsiębiorstw
- depozyty i kredyty sektora finansowego bez większych zmian
- okresowy przyrost zobowiązań wobec sektora budżetowego
- pewne ograniczenie finansowania zagranicznego na skutek zmiany struktury finansowania i zmiany polityki kredytowej

Struktura zobowiązań

	Wartość (mld zł)			Zmiana nominalna				Zmiana skorygowana o zmiany kursów walut			
	03/11	12/11	03/12	do 12/2011		do 03/2011		do 12/2011		do 03/2011	
				mld zł	%	mld zł	%	mld zł	%	mld zł	%
Zobowiązania ogółem	1 079,2	1 165,7	1 163,5	-2,3	-0,2%	84,3	7,8%	15,0	1,3%	65,5	6,0%
Struktura podmiotowa:											
1/ Sektor finansowy	342,0	362,2	363,1	0,9	0,3%	21,1	6,2%				
w tym dep. i kredyty	266,7	266,6	259,7	-7,0	-2,6%	-7,0	-2,6%	2,5	1,0%	-19,0	-6,8%
2/ Sektor niefinansowy	630,9	712,8	699,2	-13,6	-1,9%	68,3	10,8%				
w tym depozyty	619,8	698,6	686,3	-12,3	-1,8%	66,6	10,7%	-7,2	-1,0%	62,7	10,1%
- gosp. domowych	434,2	477,4	485,8	8,4	1,8%	51,5	11,9%	11,2	2,3%	49,0	11,2%
- przedsiębiorstw	170,7	206,0	184,8	-21,2	-10,3%	14,1	8,2%	-18,9	-9,3%	12,7	7,4%
3/ Sektor budżetowy	70,8	51,7	65,7	14,0	27,1%	-5,1	-7,2%				
4/ Inne zobowiązania	35,5	39,1	35,5	-3,6	-9,2%	0,0	0,0%				
Struktura wg kraju :											
1/ Rezydent	864,6	923,4	942,8	19,4	2,1%	78,2	9,0%				
2/ Nierezydent	214,6	242,3	220,7	-21,6	-8,9%	6,1	2,8%	-11,1	-4,8%	-7,0	-3,1%

W I kwartale br. **wartość zobowiązań ogółem** zmniejszyła się o 2,3 mld zł, tj. o 2,3% (rok/rok wzrost o 7,8%), ale po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walutowych odnotowano ich wzrost o około 15,0 mld zł, tj. o 1,3%.

Główną pozycję zobowiązań stanowiły depozyty sektora niefinansowego (59,0%) oraz depozyty i kredyty otrzymane z sektora finansowego (22,3%), a w dalszej kolejności depozyty sektora budżetowego i emisje własne (po niespełna 5%). Pomiedzy bankami zachodzą jednak istotne różnice w strukturze finansowania działalności, co wynika z różnic w ich modelu biznesowym (można wyróżnić banki opierające rozwój biznesu na depozytach sektora niefinansowego, banki, które w decydującym lub bardzo wysokim stopniu korzystają ze środków pochodzących z rynku finansowego lub macierzystej grupy kapitałowej oraz banki o mieszanych modelach rozwoju).

Z punktu widzenia kraju pochodzenia środków **dominują zobowiązania krajowe (81,0%), ale w niektórych bankach kluczową rolę odgrywa finansowanie zagraniczne (19,0%).**

Wartość **depozytów sektora niefinansowego zmniejszyła się** o 12,3 mld zł, tj. o 1,8% (rok/rok wzrost o 10,7%), przy czym po wyeliminowaniu wpływu zmian kursowych spadek wyniósłby około 7,2 mld zł, tj. 1,0% (rok/rok wzrost o 10,1%).

Główną przyczyną spadku było charakterystyczne dla pierwszych miesięcy roku **zmniejszenie stanu depozytów przedsiębiorstw**, których wartość obniżyła się o 21,2 mld zł, tj. o 10,3% (rok/rok wzrost o 8,2%). **Wartość depozytów gospodarstw domowych uległa zwiększeniu** o 8,4 mld zł, tj. o 1,8% (rok/rok o 11,9%).

Depozyty i kredyty sektora finansowego zmniejszyły się o 7,0 mld zł, tj. o 2,6% (rok/rok również spadek o 2,6%), co wynikało z umocnienia złotego. Po wyeliminowaniu wpływu kursów walutowych odnotowano wzrost o 2,5 mld zł, tj. o około 1,0% (rok/rok spadek o 6,8%).

Większość kredytów i depozytów sektora finansowego pochodziła od zagranicznych podmiotów macierzystej grupy kapitałowej.

Zobowiązania wobec sektora budżetowego uległy zwiększeniu (o 14,0 mld zł, tj. o 27,1%), co jest charakterystyczne dla pierwszych miesięcy roku.

Wartość zobowiązań wobec nierezydentów, uległa w I kwartale br. **zmniejszeniu** o 21,6 mld zł, tj. o 8,9% (rok/rok wzrost o 2,8%), przy czym część tego spadku wynikała z umocnienia złotego. Po wyeliminowaniu wpływu zmian kursów walut spadek wyniósłby około 11,1 mld zł, tj. około 4,8% (rok/rok -3,1%).

Zmniejszenie finansowania zagranicznego **należy łączyć ze zmianą struktury finansowania**, jak następuje w niektórych bankach i która ma na celu m.in. zmniejszenie stopnia uzależnienia od środków pochodzących z macierzystych grup kapitałowych. Dodatkowym czynnikiem były **operacje na rynku** przeprowadzone przez niektóre banki, które wykorzystują w tym celu środki pozyskane z macierzystej grupy kapitałowej.

Poziom finansowania zagranicznego mierzony jego udziałem w sumie bilansowej od kilku lat pozostaje względnie stabilny (na koniec marca 2012 r. wynosił 16,9%, wobec 18,7% na koniec 2011 r.). **W kolejnych okresach można liczyć się z możliwością jego zmniejszenia**, co ma związek ze wskazaną zmianą struktury finansowania zmierzającą do ograniczenia stopnia uzależnienia od środków z macierzystej grupy kapitałowej. Intencją UKNF jest jednak aby był to proces stopniowy, który nie będzie prowadził do zaburzeń w funkcjonowaniu rynków i istotnego wzrostu kosztu finansowania. Czynnikiem wpływającym w kierunku ograniczenia finansowania zagranicznego będzie też zaprzestanie udzielania przez banki walutowych kredytów mieszkaniowych. W konsekwencji, będzie zmniejszało się zapotrzebowanie banków na środki finansujące te kredyty (w miarę stopniowych spłat kredytów).

Większość środków nierezydenta pochodzi od podmiotów z macierzystej grupy kapitałowej. Według danych na koniec marca 2012 r. wartość tych środków (bez uwzględnienia oddziałów instytucji kredytowych) wynosiła **128,1 mld zł**, co oznacza zmniejszenie ich stanu o ponad 15 mld zł w stosunku do końca 2011 r. (145,6 mld zł). Jednak większość tego spadku wynikała z umocnienia złotego oraz wskazanej już zmiany struktury finansowania.

Największy udział zobowiązań wobec nierezydenta występował w małych bankach i oddziałach instytucji kredytowych kontrolowanych przez kapitał zagraniczny, w przypadku których na ogół przekraczał 50%. Wysoki był też udział tych środków w niektórych średnich i dużych bankach kontrolowanych przez inwestorów zagranicznych, które w minionych okresach szeroko rozwijały akcję w zakresie kredytów mieszkaniowych (w mniejszym stopniu również kredytów konsumpcyjnych). Jednak ze względu na brak odpowiedniej bazy depozytowej, banki te wykorzystywały finansowanie zagraniczne pochodzące z macierzystej grupy kapitałowej.

6 STRUKTURA WALUTOWA I TERMINÓW PŁATNOŚCI BILANSU

Niekorzystne zjawiska w strukturze bilansu:

- wysoki udział aktywów walutowych
 - nadmierne oparcie długoterminowej akcji kredytowej o krótkoterminowe depozyty
- Konieczne ograniczenie kredytów walutowych dla gospodarstw domowych oraz rozwój stabilnych, długoterminowych źródeł finansowania**

W strukturze bilansu obserwowane są zjawiska, które generują szereg rodzajów ryzyka i mogą stanowić źródło potencjalnego zagrożenia. W szczególności **za niekorzystne należy uznać wysoki udział aktywów walutowych oraz nadmierne oparcie akcji kredytowej o krótkoterminowe depozyty**. Część z tych zjawisk jest naturalnym elementem działalności banków i wynika z funkcji jakie pełnią one w gospodarce, ale większość jest pochodną nadmiernie ekspansywnych modeli biznesowych niektórych banków.

Obserwowane w I kwartale br. umocnienie złotego przełożyło się na **zmniejszenie aktywów walutowych** (z 363,1 mld zł na koniec ub.r. do 324,9 mld zł na koniec marca br., tj. o 10,5%) oraz obniżenie ich udziału w sumie bilansowej (z 28,0% do 24,9%⁵). Jednocześnie zmniejszeniu uległa wartość pasywów walutowych (z 285,0 mld zł do 252,3 mld zł, tj. o 11,5%). W konsekwencji **zmniejszyła się też ujemna luka finansowania walutowego** (z -78,6 mld zł do -72,6 mld zł) oraz jej udziału w sumie bilansowej (z -6,0% do -5,6%).

Wysoki udział aktywów walutowych wynikał przede wszystkim z tytułu kredytów walutowych udzielonych gospodarstwom domowym (głównie mieszkaniowych), a w znacznie mniejszym stopniu z tytułu kredytów walutowych dla przedsiębiorstw (na koniec marca br. wartość należności walutowych od gospodarstw domowych wynosiła 201,1 mld zł i stanowiła 61,9% ogółu należności walutowych banków, a analogicznych należności od przedsiębiorstw odpowiednio: 63,3 mld zł i 19,5%). Wysoka wartość kredytów walutowych dla gospodarstw domowych wskazuje na skalę ryzyka podejmowanego przez banki i ich klientów oraz przyczynia się do wzrostu ryzyka w systemie finansowym. W szczególności trzeba mieć na uwadze, że **większość gospodarstw domowych w żaden sposób nie jest zabezpieczona przed ryzykiem walutowym**.

W I kwartale br. **nie odnotowano istotnych zmian w strukturze terminów płatności bilansu**. Na koniec marca br. aktywa zapadalne w okresie powyżej 1 roku stanowiły 57,0% sumy bilansowej (58,1% na koniec ub.r.), podczas gdy pasywa o analogicznym okresie wymagalności 12,6% (13,1%)⁶. W okresie powyżej 5 lat aktywa stanowiły 32,6% (33,4%), a pasywa tylko 5,0% (5,3%).

Duże dysproporcje pod względem terminów zapadalności aktywów i wymagalności pasywów wskazują na **oparcie długoterminowej akcji kredytowej na krótkoterminowych depozytach, co powoduje wzrost ryzyka płynności**. Podstawową przyczyną tych dysproporcji jest rozwój kredytów mieszkaniowych, które finansowane są głównie w oparciu o krótkoterminowe depozyty sektora niefinansowego oraz środki pozyskiwane od zagranicznych podmiotów dominujących (w znacznym stopniu również krótkoterminowe, choć sukcesywnie odnawiane), a tylko w niewielkim stopniu przez długoterminowe zobowiązania. Dlatego **konieczne jest, aby banki zwiększyły udział długoterminowych, stabilnych źródeł finansowania akcji kredytowej** m.in. w drodze uatrakcyjnienia długoterminowej oferty depozytowej, budowania długoterminowych relacji z klientami oraz emisji długoterminowych instrumentów dłużnych. Zmniejszeniu napięć sprzyjałoby też skrócenie długości okresów, na jakie udzielane są kredyty mieszkaniowe będące główną przyczyną wysokiego niedopasowania (zarówno walutowego, jak i terminów płatności). Ułatwiłoby to również bankom emisję instrumentów dłużnych opartych o portfele tych kredytów, dzięki zmniejszeniu ryzyka i uproszczeniu szacowania jego skali.

⁵ W przypadku niektórych banków udział ten przekracza 40% a nawet 50%.

⁶ W przypadku depozytów sektora niefinansowego **udział depozytów wymagalnych w okresie powyżej 1 roku** wyniósł na koniec marca br. zaledwie **1,2%** (1,3% na koniec ub.r.).

7 JAKOŚĆ PORTFELA KREDYTOWEGO

Jakość portfela kredytowego względnie stabilna:

- jakość kredytów dla sektora budżetowego i finansowego pozostaje wysoka
- jakość kredytów konsumpcyjnych ustabilizowała się
- dalszy przyrost zagrożonych kredytów mieszkaniowych
- nieznaczne pogorszenie jakości kredytów dla przedsiębiorstw

W kolejnych okresach może jednak dojść do pogorszenia jakości portfela kredytowego, co wynika z oczekiwanego w latach 2012-2013 zmniejszenia tempa wzrostu gospodarczego

Jakość portfela kredytowego

	Kredyty zagrożone (mld zł)			Zmiana				Udział w portfelu (%)		
	03/11	12/11	03/12	do 12/2011		do 03/2011		03/11	12/11	03/12
				mld zł	%	mld zł	%			
Kredyty ogółem	61,9	66,4	67,2	0,8	1,3%	5,3	8,6%	7,8%	7,3%	7,4%
1/ Sektor finansowy	0,2	0,1	0,1	0,0	-2,2%	0,0	-27,0%	0,7%	0,5%	0,5%
2/ Sektor niefinansowy	61,5	66,0	66,8	0,8	1,2%	5,3	8,6%	8,7%	8,2%	8,4%
3/ Sektor budżetowy	0,2	0,3	0,3	0,0	11,8%	0,1	43,0%	0,3%	0,3%	0,4%
Gospodarstwa domowe	35,5	38,6	39,0	0,5	1,3%	3,6	10,1%	7,4%	7,2%	7,5%
1/ Kredyty mieszkaniowe	5,4	7,5	7,8	0,4	4,8%	2,4	45,4%	2,0%	2,3%	2,5%
- złotowe	3,1	4,3	4,6	0,4	8,3%	1,5	47,7%	3,0%	3,5%	3,7%
- walutowe	2,3	3,2	3,2	0,0	0,2%	1,0	42,2%	1,4%	1,6%	1,7%
2/ Konsumpcyjne	23,8	23,4	23,3	-0,1	-0,3%	-0,4	-1,9%	18,2%	18,0%	18,3%
3/ Pozostałe	6,3	7,7	7,9	0,2	2,5%	1,6	25,4%	8,2%	9,3%	9,4%
Przedsiębiorstwa	26,0	27,4	27,7	0,3	1,1%	1,7	6,5%	11,5%	10,3%	10,4%
1/ Operacyjne	9,3	9,9	10,0	0,1	1,0%	0,7	7,3%	9,7%	9,4%	9,1%
2/ Inwestycyjne	6,7	6,7	7,0	0,3	5,0%	0,3	4,6%	10,1%	7,9%	8,4%
3/ Nieruchomości	7,1	7,8	7,7	-0,1	-0,9%	0,6	8,1%	16,2%	16,1%	16,3%
4/ Pozostałe należności	2,9	3,1	3,0	-0,1	-1,7%	0,1	4,8%	14,5%	11,4%	11,8%
Opóźnienia w spłacie:										
Kredyty konsumpcyjne										
- do 30 dni	8,9	9,3	8,2	-1,1	-12,1%	-0,7	-8,0%	6,7%	7,0%	6,3%
- > 30 dni	25,4	26,1	25,7	-0,4	-1,7%	0,3	1,3%	19,2%	19,7%	19,8%
Kredyty mieszkaniowe										
- do 30 dni	10,2	11,4	11,1	-0,3	-2,9%	0,9	8,9%	3,8%	3,6%	3,6%
- > 30 dni	6,2	9,1	9,3	0,2	2,0%	3,0	48,7%	2,3%	2,8%	3,0%

W I kwartale br. **wartość kredytów zagrożonych zwiększyła się** o 0,8 mld zł, tj. o 1,3% (rok/rok o 8,6%), **a udział tych kredytów w portfelu wzrósł do 7,4%** (z 7,3% na koniec 2011 r.).

O wzroście kredytów zagrożonych zdecydował przyrost zagrożonych kredytów mieszkaniowych oraz kredytów dla przedsiębiorstw i drobnych przedsiębiorców.

Sytuacja w portfelu kredytów dla sektora finansowego i budżetowego pozostała stabilna, a jakość tych portfeli była wysoka.

Jakość kredytów konsumpcyjnych pozostaje w ostatnich kwartałach względnie stabilna (wartość kredytów zagrożonych oscyluje w granicach 23-24 mld zł, a ich udział w portfelu w okolicach **18%**). Stabilizacji jakości sprzyjała m.in. sprzedaż części portfela „złych” kredytów, jak też dokonane zaostrenie standardów polityki kredytowej.

W kolejnych okresach możliwa jest poprawa jakości portfela tych kredytów, na co wskazuje obserwowana od końca ub.r. **poprawa spłacalności tych kredytów** (wartość kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni zmniejszyła się z 26,1 mld zł na koniec ub.r. do 25,1 mld zł na koniec marca br., a kredytów opóźnionych w spłacie do 30 dni z 9,3 do 8,2 mld zł), choć kwota kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni jest nadal istotnie wyższa od kredytów ze stwierdzoną utratą wartości. Jednak z drugiej strony trudno jest jednoznacznie ocenić, jaki wpływ na jakość tego portfela będzie miało oczekiwane zmniejszenie tempa wzrostu gospodarki.

Jakość kredytów mieszkaniowych uległa dalszemu pogorszeniu, co przejawiało się we wzroście kredytów zagrożonych (o 0,4 mld zł) oraz zwiększeniu ich udziału w portfelu (z 2,3% do **2,5%**). Odnotowano również **pogorszenie spłacalności tych kredytów** (wartość kredytów opóźnionych w spłacie powyżej 30 dni zwiększyła się z 9,1 mld zł do 9,3 mld zł, a ich udziału w portfelu wzrósł z 2,8% do **3,0%**), co najprawdopodobniej będzie wywierało negatywną presję na jakość portfela mierzoną udziałem kredytów zagrożonych oraz wyniki finansowe banków w kolejnych okresach.

Obserwowane w ostatnich okresach pogorszenie jakości portfela kredytów mieszkaniowych po części wynika ze stopniowego „dojrzwiania” tego portfela (choć większość kredytów nadal ma bardzo krótką „historię”), a po części jest pochodną nadmiernie liberalnej polityki kredytowej banków oraz nadmiernego ryzyka podjętego przez niektórych klientów.

W kontekście ryzyka generowanego przez portfel kredytów mieszkaniowych⁷ trzeba mieć też na uwadze wysoki udział tego portfela w bilansach banków (na koniec marca br. stanowiły one 23,7% sumy bilansowej sektora). Istotne ryzyko wynika też z wysokiego udziału kredytów walutowych (ponad 700 tys. kredytów o wartości blisko 200 mld zł) generujących różne rodzaje ryzyka, zarówno po stronie klientów, jak i banków (m.in. ryzyko kursowe, ryzyko odnowienia finansowania, ryzyko związane z negatywnym postrzeganiem przez agencje ratingowe oraz część inwestorów, ryzyko istotnego wzrostu stóp procentowych w przyszłych okresach). Jednocześnie badania UKNF przeczą tezie o wyższej jakości kredytów walutowych (jakość obu portfeli jest zbliżona) oraz tezie, że zostały one udzielone osobom o wyższych dochodach (połowa kredytów walutowych została udzielona kredytobiorcom o przeciętnych dochodach). Za niekorzystne należy też uznać wysokie średnie wartości LTV portfela kredytowego (w przypadku 1/3 portfela kredytowego wartość udzielonych kredytów przekracza wartość nieruchomości stanowiących ich podstawowe zabezpieczenie), co rodzi pytania o skuteczność tych zabezpieczeń. Ponadto ryzyko portfela kredytów mieszkaniowych związane jest z ograniczoną płynnością rynku, kredytami w ramach programu „Rodzina na swoim” (skokowy wzrost rat spłaty po 8 latach dopłat), silną koncentracją ubezpieczeń tych kredytów, niezadowalającymi bazami danych o rynku nieruchomości oraz brakiem odpowiednich źródeł finansowania akcji kredytowej (oparcie długoterminowych kredytów o krótkoterminowe depozyty).

Mając na uwadze wskazane negatywne zjawiska i różne rodzaje ryzyka, konieczna jest zasadnicza zmiana dotychczasowego modelu rozwoju kredytów mieszkaniowych. W tym kontekście, za pozytywne należy uznać wycofywanie się banków z udzielania kredytów w walutach obcych.

Jakość pozostałych kredytów dla gospodarstw domowych uległa nieznacznemu pogorszeniu (wzrost kredytów zagrożonych o 0,2 mld zł; wzrost udziału kredytów zagrożonych z 9,3% do 9,4%), co wynikało z przyrostu zagrożonych kredytów udzielonych indywidualnym przedsiębiorcom (głównie operacyjnych i inwestycyjnych).

Jakość kredytów dla przedsiębiorstw uległa nieznacznemu pogorszeniu, co przejawiało się zarówno we wzroście kredytów zagrożonych (o 0,3 mld zł), jak też zwiększeniu ich udziału w portfelu (z 10,3% do **10,4%**). W kolejnych okresach należy liczyć się z możliwością dalszego wzrostu kredytów zagrożonych, co ma związek z problemami części przedsiębiorstw budowlanych (budownictwa inżynieryjnego i specjalistycznego).

⁷ Kwestie te zostały szeroko przedstawiono w „Raporcie o sytuacji banków w 2011 r.”, UKNF 2012.

Pomimo korzystnej sytuacji bieżącej **w kolejnych okresach może jednak dojść do pogorszenia jakości portfela kredytowego**, co wynika z oczekiwanego w latach 2012-2013 zmniejszenia tempa wzrostu gospodarczego i pogorszenia sytuacji na rynku pracy. W konsekwencji należy liczyć się z pogorszeniem sytuacji finansowej części kredytobiorców, co będzie wywierało negatywną presję na jakość portfela kredytowego i wyniki banków.

URZĄD KOMISJI NADZORU FINANSOWEGO
Plac Powstańców Warszawy 1
00-950 Warszawa

tel. (+48 22) 262-50-00
fax (+48 22) 262-51-11 (95)
e-mail: knf@knf.gov.pl

www.knf.gov.pl